

OHUTNEULABIOPSIATUTKIMUS Ts-FNAB, 3990

- Tiedustelut:** Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, Sytologian tekniikka, puh. 044-7113486, Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482
- Yhteyshenkilöt:** Patologian erikoislääkäri Essi Ikonen (puh. 044-7113474, essi.ikonen@kuh.fi) ja klinikaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi).
- Indikaatio:** Pahanlaatuisen kasvaimen toteaminen tai poissulkeminen. Myös erilaisten hyvänlaatuisten tilojen, kuten tulehduksellisten, degeneratiivisten ja hyperplastisten prosessien selvittely.
- Yleensä kliinisesti epäselvät resistenssit, kystat ja muut leesiot elimistä, kuten rinta, maksa, kilpirauhanen, munuainen, iho, subcutis, haima, keuhko, imusolmuke, perna tai sylkirauhanen. Pinnalliset palpoiden, syvät CT- tai ultraääniohjauksessa.
- Lähete:** Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)
- Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine ja anamneesitietoineen, jotka voivat vaikuttaa näytteen tulkintaan. Aina on ilmoitettava, mitä näytteeksi on lähetetty, punktion kohde ja näytteenotto kohta.
- Yhdessä tutkimuspyynnössä voi olla useampia neulanäytteitä. Kuitenkin, kahden eri elimen näytteille on tehtävä omat tutkimuspyynnöt, kuten myös parillisten elinten eri pareista otetuille näytteille. Jokaisen näytteen sisältö ilmoitetaan läheteessä selkeästi. Lähetetietojen tulee täsmätä lähetettävien näytteiden tietoihin. Esitietoihin tulee merkitä selvästi tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta tai infektion epäilystä (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti).
- Näyteastia:** Tiiviskorkkinen 50 ml näyteastia, joka sisältää 50% etanolia (25 ml) fiksaatiivina (Tarra: Irtoisolunäyte, 50 % etanoli). Fiksaatiivia on oltava vähintään näytteen tilavuuden verran. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.
- Näyte:** Punktioneulanäyte (0.6-0.8 mm läpimittainen neula ja 10 ml ruisku) tutkittavasta kohteesta. Näytteenottoon on kiinnitettävä huomioita, jotta tutkittavaksi lähetettävä näytemateriaali olisi runsas ja mahdollisimman edustava (2-3 pistokertaa, verinen näyte huuhdotaan eri näytepurkkiin). Näytteenottoruisku huuhdellaan huolellisesti fiksaationesteellä vetämällä alkoholiseosta ruiskuun ja palautetaan takaisin näyteputken muutamia kertoja.
- Näytteen säilytys ja kuljetus:** Etanoliin fiksoidut näytteet säilytetään jääkaappilämpötilassa ja toimitetaan laboratorioon huoneenlämpötilassa.
- Menetelmä:** Sytosentrifuugivalmiste tai sivelyvalmiste ja Papanicolaou – perusvärjäys. Jos materiaalia on runsaasti, voidaan tapauskohtaisesti, valmistaa myös solublokki. Solublokki mahdollistaa malignien solujen tarkemman karakterisoinnin erikoisvärjäyksiä ja erikoistutkimuksia (immunohistokemia, genetiikka) hyödyntäen. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).

- Tulkinta:** Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella näytteelle sytologisen diagnoosin ja lausunnon. Kasvaimista pyritään määrittämään alkuperä, tyyppi ja erilaistumisaste. Kilpirauhasen kohdalla käytetään Bethesda-luokitusta ja sylkirauhasen kohdalla käytetään Milanon-luokitusta. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan.
- Virhelähteet:** Ohutneulabiopsianäytteiden luotettavat ja tarkat lähetetiedot (näytteenotto kohta, näytemateriaalin makroskooppinen arvio) ovat olennaisia tulkintaa tukevia tietoja. Niukka solumäärä (esimerkiksi subkutaanissa pehmytkudoskasvaimissa, kuten lipooma) alentaa tuloksen luotettavaa tulkintaa. Etanoli fiksaatio vaikuttaa heikentävästi immunohistokemiallisten värjäysten luotettavuuteen.
- Tekotiheys:** ma-pe
- Tulos valmiina:** 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Kiireellisenä pyydetty näytteet pyritään vastaamaan nopeammin.
- Laatija, pvä:** Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 26.8.2020
- Hyväksyjä, pvä:** Vesa Kärjä, 31.8.2020
- Päivitetty, pvä:** Essi Ikonen, Satu Remes, 21.7.2022

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:
www.finas.fi - Akkreditoidut toimijat - T343.

